

NIEPOWŚCIAĞLIWOŚĆ (28) *sb f*

niepowściągliwość (21), **niepowcągliwość** (4), **niepowścięgliwość** (3); *niepowściągliwość MurzNT, Leop, Mącz (2), GrzegŚm, ModrzBaz, SkarJedn, SkarŻyw (3), KochWz, WerKaz, GrabowSet, WujNT (6), SkarKaz, SkarKazSej; niepowcągliwość Calep (4); niepowścięgliwość KrowObr, GórnDworz (2).*

W pisowni łącznej (25), w rozłącznej (3).

e oraz oba o jasne.

sg N niepowściągliwość (15). ◊ G niepowściągliwości (6). ◊ A niepowściągliwość (3). ◊ L niepowścięgliwości (1). ◊ pl A niepowściągliwości (1). ◊ I niepowściągliwościami (1). ◊ L niepowściągliwościami (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w. s.v. powściągliwość.

Brak miary i wstydu w postępowaniu, nieopanowanie w zaspakajaniu pożądań; bezwstyd, rozpusta; incontinentia, intemperantia Mącz, Modrz, Calep, Vulg, Cn; asotia Calep; impudicitia, luxuria Vulg; impotentia Cn (28) : Mącz 443b, 447a; Asotia, Luxus, luxuria. – Niepowczągliwofcz, zarłocztwo. Calep 103a; Incontinentia, Intemperantia, immoderatus voluptatum usus. – Nie owczągliwofcz [!]. Calep 523a, 548a; GrabowSet Q2; iż to [branie sobie drugiej żony] iest wielki znák niepowściągliwośc/ ktora Biskupowi y káplánowi nie przyłtoi WujNT 725, 526, 2.Petr 2/18.

niepowściągliwość czego (2): A ponieważ połpolicie żołnierze y wiele kofztuią/ y v ludzi nienawiśni/ dla niepowściągliwośc/ żywotá/ y dla wżeteczeństwá [propter vitae intemperantiam libidinesque] bywáią ModrzBaz 126v; SkarŻyw 346 marg.

niepowściągliwość od czego (1): Lascivia – Nie powczągliwofcz od miełoczi, wżeteczeństwo. Calep 583b.

niepowściągliwość czyja [w tym: G sb i pron (4), ai poss (1)] (5): KrowObr 232v; ábowiem z rołpułności białychgłow/ sílá fie złego rodzi/ gdzie męszczyznka niepowścięgliwość/ nigdy thák łwiátu łzkodzić nie może. GórnDworz Z7, Cc; Y v Rusi tácy fię Popi náyduią/ ktorých nie powściągliwość małżeństwem fię vhánować nie może. SkarJedn 235; SkarKaz 120b.

W połączeniach szeregowych (6): boć łą iáwne łpráwy ciáá/ cudzołoftwo/ nieczyłtość/ wżeteczeństwo/ niepowściągliwość [luxuria Vulg Gal; 5/19 wżeteczeństwo WujNT]/ bálwochwálstwo/ trucizná/ nieprzyiáźni/ łwar/ záwiści/ gniewy/ niełnafki/ rołterki GrzegŚm 32 [przekład tego samego tekstu] WerKaz 298; ktorzy przyłzedłzy w rołpác/ vdáli łámych síebie ná niepowściągliwość/ ku popełniániu wżelákicy nieczyłtośc/ ku łákomłtwu WujNT 4/19; Abowiem dofyć wam, iżeście przelżłego czáłu żywotá pełnili wolá Pogáńfką/ chodząc w niepowściągliwośc/ [ambulaverunt in luxuriis; chodzili w nieczyłtośc/ Leop]/ požądliwośc/ opilłtwách/ biełsiádách/ piiáńłtwách/ y łprołnych bálwochwálłtwách. WujNT 1.Petr 4/3, 2.Cor 12/21; SkarKazSej 699a.

W przeciwstawieniu: »cnota ... niepowściągliwość« (1): iż cnotámi tákimi káżdá Rzeczpołp: łtoi/ á przeciwnemi niewłtydy y niepowściągliwościami/ y łwowléńłtwem wżelákim vpada. SkarKazSej 699a.

Szeregi: »łakoć a niepowściągliwość« (1): Co zá głod był lynowi łtárszemu/ w oycowłkim y prawie dołtátecznym domu: iedno iłz go łakoć łzczera/ á niepowściągliwość vwiodłá: iáko dziećię iákie głupie/ zá iáblko wieś przedał *SkarŻyw* 346.

»i niepowściągliwość i łakomstwo« (1): A iż łye w nim połpołu było zefzłó/ y niepowściągliwość/ y łakomftwo/ będąc w tym od przyiaćioł onéy niewolnice przénáydownány/ pozwolił iá dác na okup. *KochWz* 136. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»niepowściągliwość i niepost (a. nieposzczenie)« [*szyk 1:1*] (2): [*Ezau*] zá nędzną potráwę z łzczerey niepowściągliwości y nie poftu/ przedác y vtráćić śmiał [*pierworodność*]. *SkarŻyw* 346, 346.

»niesprawiedliwość i niepowściągliwość« (1): rozmnoży łie niełpráwiedliwość/ y niepowściągliwość [*iniustitia et incontinentia*] ná źiemí. *Leop* 4.*Esdr* 5/10.

W przen (1) :

Szereg:»drapiestwo i niepowściągliwość« (1): Bieda wám Doctorowie i Pharifeuřzowie obłudni/ że kielich i miłę z wierzchu oczyścáćie/ a wewnátrz łá pełné drápieftwa i niepowściągliwości [*rapina et iniustitia*; drapieftwá y plugáftwá *WujNT*] *MurzNT Matth* 23/25.

Synonimy: łakoć, łakomstwo, niemiara, niemierność, nieskromność, niewstrzymałość, niewstyd, niewstydlivość, požqdlivość, rozpustność.

Cf **POWŚCIAĞLIWOŚĆ**

AK